

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

PSZ.II.431.49.2017

Kielce, 06.11.2017 r.

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Oddział Obsługi Klienta	
Wysl. dnia	14. 11. 2017
L.dz.	zał.
Podpis	

Pani Renata Śledź
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
Ul. Wschodnia 13
28-200 Staszów

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli kompleksowej, która przeprowadzona była w Ośrodku Pomocy Społecznej w Staszowie w dniach 19-20 października 2017 r., w zakresie:

- 1. Opracowania i realizacji 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny.**
- 2. Kwalifikacji asystentów rodziny i tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.**
- 3. Tworzenia oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:**
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,**
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,**
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.**
- 4. Współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-**

terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

5. Prowadzenia monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
6. Koordynowania działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Kontrola przeprowadzona została na podstawie:

- art. 186 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017, poz. 697 ze zm.).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. **Pani Anna Konieczna** – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 02), upoważnienie nr 851/2017 z dnia 09.10.2017 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów
2. **Pani Anna Krupa – Pawłowska** - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 06), upoważnienie nr 850/2017 z dnia 09.10.2017 r.

Kontrolą objęty został okres od 01.01.2016 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Zadania z zakresu wspierania rodziny na terenie Miasta Staszowa realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

Ośrodek posiada numer REGON:005660304 i NIP: 8661009404

Kierownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie jest pani Renata Śledź.

Ośrodek funkcjonuje w oparciu o Statut przyjęty Uchwałą Nr LVII/569/14 Rady Miejskiej w Staszowie z dnia 14.11.2014 r. w sprawie uchwalenia statutu OPS w Staszowie. Po raz ostatni statut aktualizowany był Uchwałą Nr XXI/195/16 Rady miejskiej w Staszowie z dnia 04.03.2016 r. w sprawie zmiany statutu. Dokonano wówczas zmian polegających na

dodaniu zapisu dotyczącego realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, wynikających z aktów prawnych, w tym dopisano ustawę z dnia 11.02.2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Szczegółową organizację Ośrodka i zadania określone są w Regulaminie Organizacyjnym, który po raz ostatni aktualizowany był Zarządzeniem Nr 6/2017 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie z dnia 20.04.2017 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego OPS w Staszowie. Wśród zadań wymienione zostały zadania wynikające m.in. z ustawy z dnia 04.11.2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Kierownik Ośrodka został upoważniony przez Burmistrza Miasta i Gminy Staszów do opracowania i realizacji 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny, prowadzenia pracy z rodziną oraz prowadzenia rozliczeń z powiatem w zakresie ponoszenia opłat z tytułu umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej (**zał. nr 2**).

Zadania gminy z zakresu wspierania rodziny, o których mowa w art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (poza zadaniem dotyczącym prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci) realizuje Dział Pomocy Środowiskowej. W skład Działu wchodzi pracownicy socjalni i asystenci rodziny. Do zadań realizowanych przez ten Dział nie dodano zadań asystenta rodziny wynikających z ustawy „Za życiem” (**zał. nr 3**).

1. Opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Miasto i Gmina Staszów posiada 3 – letni „Program Wspierania Rodziny Miasta i Gminy Staszów na lata 2016-2018” przyjęty Uchwałą Nr XXIII/210/16 Rady Miejskiej w Staszowie z dnia 21.04.2016 r. (**zał. nr 4**).

Program zawiera najważniejsze elementy składowe, tj.: zadania własne w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej gminy, diagnozę środowiska lokalnego, analizę SWOT, cele główne i szczegółowe, adresatów i realizatorów Programu, źródła finansowania, przewidywane efekty i rezultaty, monitorowanie, sprawozdawczość, podsumowanie i wnioski. Diagnozie poddano okres 3 lat (2013-2015).

Głównym celem Programu jest: „Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny”. Cele szczegółowe to: „Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących” oraz „Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny”. Do każdego celu szczegółowego przypisano konkretne działania, czas ich

realizacji oraz wskaźniki i realizatorów.

Z diagnozy wynika, że:

- na terenie Miasta i Gminy zamieszkuje 26 tysięcy mieszkańców. Na koniec 2015 r.
- w okresie ostatnich 3 lat nastąpił spadek liczby bezrobotnych z 1415 (2013 r.) do 1040 (2015 r.);
- najliczniejszą grupę rodzin na koniec 2015 r. stanowiły w kolejności rodziny: 1 – osobowe, 4 – osobowe, 2 – osobowe i 3 – osobowe;
- z pomocy społecznej korzystało najwięcej rodzin (kolejno): z 2 dziećmi, z 1 dzieckiem i z 3 dziećmi;
- głównymi i najczęściej podawanymi powodami przyznawania świadczeń z pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w roku 2015, to 16 dzieci, w tym: 8 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 6 w rodzinach zastępczych niezawodowych oraz 2 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny wynosiła w 2013 r. – 26 rodzin, w 2014 r. – 30 rodzin i w 2015 r. – 32;
- w latach 2013-2015, asystenci rodzin uczestniczyli w 5 szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje;
- w latach 2013-2015 zatrudnionych było w każdym roku po dwóch asystentów;
- przeciętna liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego w 2015 r. wynosiła 128.

W dalszej kolejności dokonano analizy zasobów instytucjonalnych i kadrowych Miasta i Gminy Staszów oraz analizy SWOT. Wymieniono instytucje wspierające rodzinę (np.: szkoły, przedszkola, placówkę wsparcia dziennego).

Program adresowany jest do rodzin przeżywających trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, w których wychowują się dzieci oraz rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Program realizowany będzie przez Ośrodek przy współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, które wymienione zostały w Programie (**zał. nr 4 str. 18**).

Przewidywane efekty to min.: poprawa funkcjonowania rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem

zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych, poprawa sytuacji dziecka w rodzinie, poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka, wsparcie rodziny w jej naturalnym środowisku, przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, minimalizowanie poczucia osamotnienia w radzeniu sobie z problemami.

Monitorowanie odbywać się będzie poprzez sprawozdawczość realizatorów Programu.

Źródłem finansowania Programu będą środki własne Gminy, środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł, np. z dotacji unijnych.

2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku zatrudnionych było 2 asystentów rodziny. Aktualnie zatrudnionych jest również dwóch asystentów na umowę o pracę w wymiarze całego etatu. Jeden asystent zatrudniony jest na czas nieokreślony, natomiast drugi do końca 2017 r.

Asystenci posiadają wykształcenie zgodne z wymogami ustawy oraz spełniają wymagania, o których mowa w art. 12 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co potwierdziły stosowne dokumenty w aktach osobowych asystentów. Jedna asystentka ukończyła studia wyższe na kierunku pedagogika w zakresie praca socjalna, natomiast druga wyższe studia magisterskie na kierunku pedagogika w zakresie pedagogiki opiekuńczej i pracy socjalnej. Praca asystentów nie była i nie jest łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta jest prowadzona.

W okresie objętym kontrolą asystenci uczestniczyli w szkoleniach/konferencjach/spotkaniach dotyczących: rodziny, pracy z rodziną, profilaktyki (zał. nr 1 cz. II).

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa:

Zatrudnieni w OPS w Staszowie asystenci, w okresie objętym kontrolą, współpracowali łącznie z 31 rodzinami. W tym okresie współpracę zakończono z 6 rodzinami. Na dzień kontroli tj. 19.10.2017 r. każdy z asystentów miał pod opieką po 13 rodzin, co jest zgodne z art. 15 ust.4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację 10 rodzin objętych asystenturą.

Procedura przydzielania rodzinie asystenta prowadzona jest zgodnie z art. 11 w/w ustawy.

Po analizie sytuacji rodziny pracownik socjalny wnioskuje do kierownika Ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta (**zał. nr 5**), kierownik wyraża akceptację i kieruje asystenta do rodziny, informując o tym pisemnie rodzinę (**zał. nr 6**). Rodzina, po otrzymaniu informacji, wyraża pisemną zgodę na współpracę z asystentem rodziny. Wszystkie w/w dokumenty znajdują się w dokumentacji rodzin.

W rodzinach objętych opieką asystenta występują następujące problemy: nieporadność opiekuńczo-wychowawcza, niezaradność życiowa rodziców, alkoholizm, bezrobocie, przemoc, nieracjonalne gospodarowanie środkami finansowymi, złe warunki mieszkaniowe, trudności w nauce, rodzina niepełna, niepełnosprawność dziecka.

Asystenci prowadzą „Rejestr rodzin”, który zawiera informację o liczbie rodzin, adresy rodzin, datę rozpoczęcia współpracy z rodziną, datę oceny rodziny oraz uwagi np. datę zakończenia pracy z rodziną (**zał. nr 7**). W 2016 r. do rejestru dopisano 2 rodziny, w 2017 r. dopisano 4 rodziny, łącznie w rejestrze wpisanych było 44 rodziny (od 2012 r. do dnia kontroli tj. 19.10.2017 r.). Zdaniem kontrolujących, Rejestr jest praktyczny i przydatny.

Ponadto asystenci prowadzą w systemie miesięcznym „Kartę czasu pracy asystenta rodziny”, która zawiera informację o liczbie faktycznie przepracowanych godzin, ze wskazaniem godzin, w jakich asystent kontaktował się z rodziną oraz opis wykonywanych czynności. Karty zatwierdzane są podpisem przez kierownika Ośrodka (**zał.nr 8**). Wizyty asystentów w środowisku rodzin odbywają się o różnych porach dnia (np. w godz. 7-9, 10-14, 16-20) w zależności od sytuacji i potrzeb danej rodziny. Dodatkowo notatki z wizyt w środowisku każdy asystent prowadzi w zeszycie, który zawiera: datę, godziny oraz informację o treści spotkania (**zał.nr 9**). W opinii osób kontrolujących zasadne byłoby prowadzenie notatek dla każdej rodziny osobno i umieszczanie ich w dokumentacji danej rodziny, co całościowo obrazuje przebieg współpracy asystenta z rodziną.

Praca asystentów rodziny prowadzona jest w oparciu o *Plan pracy z rodziną* (**zał. nr 10**), opracowywany na okres jednego roku przez asystentów rodziny we współpracy z rodziną. Plan zawiera: imię i nazwisko członka rodziny, z którym opracowany został plan oraz adres zamieszkania, imię i nazwisko asystenta rodziny, opis sytuacji rodziny, problemy występujące w rodzinie, cele współpracy z rodziną, w tym cel główny tj. przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych przez rodzinę oraz cele szczegółowe, wraz ze wskazaniem możliwych do osiągnięcia efektów wynikających z realizacji danego celu. Integralną częścią planu są opracowane działania członków rodziny i działania asystenta oraz terminy realizacji planowanych działań.

Plany podpisane są przez rodzinę, pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny. Na dokumencie brak daty opracowania planu co nie pozwala stwierdzić w jakim czasie od momentu rozpoczęcia pracy z rodziną został opracowany plan.

W ramach zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, asystenci rodziny realizują następujące zadania:

- **udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.** Rodzinom objętym opieką asystenta, udzielano pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej, poprzez pomoc w dopełnianiu formalności niezbędnych do uzyskania przez rodzinę należnych świadczeń. Za zgodą i na prośbę rodziny asystenci dysponowali przyznanymi świadczeniami, ucząc rodzinę jak racjonalnie gospodarować środkami pieniężnymi m.in. poprzez planowanie wydatków, robienie listy zakupów, towarzyszenie w zakupach oraz wskazywali na potrzebę przekazywania części wydatków na zaspokojenie potrzeb dzieci. Asystenci motywowali rodziny do przeprowadzenia remontu domu, odpowiedniego wyposażenia pomieszczeń, udzielali pomocy w organizacji przeprowadzki oraz załatwianiu formalności związanych z podłączeniem wody, gazu i prądu w mieszkaniu. Zachęcali także rodziców i dzieci do dbania o porządek w domu i najbliższym otoczeniu. Ponadto asystenci motywowali rodziny do prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego poprzez rozmowy w zakresie racjonalnego gospodarowania finansami, sprzątania, gotowania, dbania o zdrowie i higienę oraz w zakresie pielęgnacji i opieki nad dziećmi;

- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi.** W przypadku większości rodzin, asystenci motywowali i wspierali rodziny do podjęcia terapii alkoholowej, zakończenia terapii oraz kontrolowali okresy abstynencji. Proponowali rodzinom pomoc specjalistyczną w formie konsultacji z psychologiem, psychiatrą i terapeutą do spraw uzależnień. Ponadto uświadamiali rodzicom potrzebę wizyty z dzieckiem w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej lub w Poradni Zdrowia Psychicznego, a także monitorowali sytuację zdrowotną dzieci (wizyty u lekarzy specjalistów, przyjmowanie leków zgodnie z zaleceniami, odpowiednia pielęgnacja małego dziecka). Asystenci towarzyszą także rodzinom podczas wizyt u specjalistów w Centrum Psychoterapii PROMEDIC w Staszowie.

W zakresie problemów socjalnych asystenci udzielali pomocy przy napisaniu wniosku m.in. o przydzielenie lokalu socjalnego, świadczeń rodzinnych, wychowawczych, pielęgnacyjnych, stypendiów szkolnych, udziału w wyjeździe kolonijnym dziecka.

Motywowali także do podejmowania samodzielnych prób załatwiania spraw urzędowych. Monitorowali spłatę zaciągniętych kredytów. Rodzinom z inicjatywy asystentów udzielono także pomocy rzeczowej w postaci odzieży, obuwia, mebli i zabawek dla dzieci.

W zakresie pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych wsparciem objęto wszystkie rodziny. Asystenci wskazywali rodzinom jak przydzielać obowiązki dzieciom, kontrolowali systematyczność uczęszczania dzieci do szkoły, pomagali w rozwiązywaniu bieżących trudności, wskazywali odpowiednie metody wychowawcze. Pomoc ta realizowana jest poprzez udzielanie wskazówek/rozmowy/przekazywanie wiedzy, jak należy postępować z dziećmi, uświadamianiu rodzicom problemów dzieci i ich przyczyn oraz potrzeb dzieci. Asystenci rozmawiali również z dziećmi, motywując je do nauki i systematycznego uczęszczania do szkoły i odrabiania lekcji. W zakresie problemów wychowawczych, asystent rodziny współpracuje głównie ze szkołami, przedszkolami, pracownikiem socjalnym, kuratorem, policją, służbą zdrowia, świetlicą środowiskową, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;

- **wspieranie aktywności społecznej.** Zadanie realizowane jest poprzez zachęcanie rodzin do współpracy ze szkołą, przedszkolem, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, udziału w imprezach kulturalnych i okolicznościowych organizowanych przez świetlice środowiskowe oraz inne instytucje działające na terenie gminy;

- **motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.** Asystenci rodziny podejmują rozmowy z członkami rodzin zachęcając ich do podjęcia zatrudnienia, zarejestrowania się jako osoby bezrobotne. Asystenci pomagają w pisaniu i redagowaniu CV i pism urzędowych. Ośrodek współpracuje w tym zakresie z Powiatowym Urzędem Pracy w Staszowie oraz Centrum Integracji Społecznej;

- **motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.** W OPS Staszów nie ma zatrudnionych specjalistów (psycholog, pedagog). Rodziny wymagające specjalistycznego wsparcia korzystają z pomocy m.in. Centrum Psychoterapii PROMEDIC w Staszowie. Wyjątek stanowią spotkania z psychologiem organizowane w ramach projektów aktywizacyjnych organizowanych w Ośrodku, do udziału w których zapraszane są rodziny. Istnieje także możliwość uzyskania wsparcia psychologa/terapeuty w ramach grup wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie;

- **udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach**

psychoedukacyjnych. Dzieci z rodzin objętych opieką asystentów korzystają głównie ze wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego i wychowawców świetlic środowiskowych, do których uczęszczają. W przypadkach szczególnych rodziny korzystają ze specjalistycznego poradnictwa w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;

- **podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.** Działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin zostały podjęte przez asystenta w przypadku jednej rodziny. Podjęte przez asystenta działanie miało na celu odizolowanie doznających przemocy od sprawcy przemocy, poprzez umieszczenie ich w mieszkaniu chronionym na terenie Miasta i Gminy Staszów. W rodzinach, w których dochodzi do przemocy, zakładana jest Niebieska Karta, a ofiarom oferowana jest pomoc w zależności od sytuacji i potrzeb rodziny;

- **prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.** Indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci prowadzone są przez asystentów praktycznie podczas każdej wizyty u rodziny czy kontaktu z rodziną. W bieżącej pracy, asystenci doradzają/udzielają wskazówek rodzicom w problemach opiekuńczo-wychowawczych i pomagają przezwycięzać napotykaną trudności. Podejmują także rozmowy zarówno z rodzicami jak i dziećmi, co potwierdza dokumentacja prowadzona przez asystentów;

- **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17.**

Z analizy dokumentacji wynika, że asystenci dokonują okresowej oceny sytuacji rodziny, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Oceny zawierają: datę sporządzenia, dane rodziny, założone cele we współpracy z rodziną, opis zmian jakie zaszły w sytuacji rodziny w odniesieniu do celów zakładanych w planie pracy z rodziną oraz wnioski do dalszej pracy z rodziną lub informację o jej zakończeniu. Oceny akceptowane są przez kierownika Ośrodka (**zał. nr 11**).

- **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.** W okresie objętym kontrolą zakończono pracę z 6 rodzinami (**zał. nr 1 cz. III**). Informacja o zakończeniu pracy asystenta z rodziną znajduje się w okresowej ocenie sytuacji rodziny w części dotyczącej wniosków do dalszej pracy z rodziną, która jest akceptowana przez kierownika Ośrodka.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację wszystkich rodzin, z którymi

asystent zakończył współpracę. W przypadku 1 rodziny współpraca została zakończona z uwagi na widoczną poprawę funkcjonowania rodziny i osiągnięcie zamierzonych celów. W 3 rodzinach praca została zakończona ze względu na zmianę miejsca zamieszkania, w 1 przypadku rodzina odmówiła dalszej współpracy z asystentem (praca w tej rodzinie kontynuowana jest przez pracownika socjalnego) oraz w 1 przypadku dziecko powróciło do matki biologicznej zamieszkującej na terenie innej gminy. W rodzinie, w której zakończono współpracę ze względu na osiągnięte cele, prowadzony jest monitoring przez asystenta rodziny we współpracy z pracownikiem socjalnym. Asystent kontaktuje się z rodziną w miejscu zamieszkania, telefonicznie, odbywa rozmowy na terenie Ośrodka. Monitoring w rodzinach trwa około pół roku. W opinii osób kontrolujących z wizyt monitorujących w rodzinie należałoby sporządzać krótkie notatki, zaproponowano asystentom stworzenie karty monitoringu.

W przypadku rodzin z dziećmi, z którymi asystent zakończył współpracę, ze względu na zmianę miejsca zamieszkania, winna być sporządzona informacja pisemna dotycząca rodziny i przesłana do właściwego OPS. W trakcie kontroli stwierdzono, że w przypadku 2 rodzin OPS w Staszowie telefonicznie poinformował właściwe ośrodki o fakcie przebywania na ich terenie dzieci, których rodzina objęta była wsparciem asystenta rodziny; w 1 przypadku rodzina sama zgłosiła chęć pracy z asystentem w ośrodku właściwym ze względu na nowe miejsce zamieszkania (**zał.nr 12**).

Zdaniem osób kontrolujących, w przypadku rodzin rezygnujących ze współpracy z asystentem, winna być sporządzona pisemna informacja podpisana przez rodzinę;

- **sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach.** W okresie objętym kontrolą asystent rodziny sporządził jedną opinię o rodzinie i jej członkach na wniosek sądu. Wśród rodzin z którymi współpracują asystenci, są dwie rodziny które zostały objęte wsparciem asystenta zanim o współpracy zdecydował sąd.

- **współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.** Współpraca z podmiotami, o których mowa w art.15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej odbywa się poprzez: konsultacje, rozmowy, wizyty, a także drogą formalną. Jednostki, z którymi asystent współpracuje najczęściej to: przedszkola, szkoły – pedagog, nauczyciele; świetlice środowiskowe - wychowawcy; pracownicy socjalni, zespół interdyscyplinarny, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki służby zdrowia, Sąd oraz kuratorzy, Powiatowy Urząd Pracy, Centrum Integracji Społecznej;

- **udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.** Asystenci uczestniczyli w posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej: w 2016 r. – w 8 posiedzeniach, w 2017 r. – w 4 posiedzeniach;

- **współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9 a lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.** Asystenci rodziny współpracują z zespołem interdyscyplinarnym. W przypadku 9 rodzin dotkniętych przemocą, asystenci uczestniczyli w posiedzeniach grup roboczych. W 2016 r. w 7 rodzinach, a w 2017 r. w 6 rodzinach objętych asystenturą wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”.

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających:

Zgodnie z informacją zawartą w **załączniku nr 1 część IV**, a także wyjaśnień kierownika OPS, na terenie Miasta i Gminy Staszów nie funkcjonują rodziny wspierające, z powodu braku osób chętnych do pełnienia tej funkcji.

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci:

Zadanie własne gminy wynikające z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj.: tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci – realizowane jest przez Miasto i Gminę Staszów i nie zostało ono powierzone Ośrodkowi Pomocy Społecznej.

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Miasto i Gmina Staszów ponosi koszty pobytu 10 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, w miesięcznej wysokości od 10% do 50% odpłatności za pobyt (tj.: od 66 zł do 600 zł).

5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Ośrodek wskazał 5 rodzin zagrożonych. Aktualnie rodziny te objęte są pracą socjalną oraz pomocą finansową i materialną. W aktach rodzin znajdują się dokumenty świadczące o pracy

z rodziną. Zdaniem Ośrodka, jedna z rodzin zagrożonych zostanie objęta opieką asystenta.

6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem".

W okresie objętym kontrolą ośmiu rodzinom wypłacono jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł z tytułu urodzenia się żywego dziecka, posiadającego zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu umysłowym albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu potwierdzonym w zaświadczeniu przez lekarza posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii.

Trzy spośród rodzin objęte są wsparciem wynikającym z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W 2 rodzinach są dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności, w 1 rodzinie asystent koordynuje działania rodziny zmierzające do uzyskania orzeczenia oraz zapewnienia dostępu do odpowiedniego poradnictwa. Ponadto asystenci pomagają przewyćzać trudności w opiece i wychowaniu dzieci, monitorują stan zdrowia dzieci, kontrolują wizyty u lekarzy i przyjmowanie leków, współpracują z instytucjami wspierającymi rodziny, w tym min. z służbą zdrowia.

Pozostałe rodziny nie zwróciły się z prośbą o objęcie ich pomocą, o której mowa w art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży „Za życiem”, tj.: poradnictwa koordynowanego przez asystenta rodziny. Wszystkie osoby otrzymały informację pisemną o przysługujących im uprawnieniach wynikających z ustawy (**zał. nr 13**).

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację 3 rodzin, wśród której znajdowały się:

- zaświadczenie lekarskie potwierdzające fakt pozostawiania kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu,
- zaświadczenia lekarzy o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu umysłowym albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- wniosek o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia,
- decyzja przyznająca jednorazowe świadczenie.

Ocena realizacji zadań objętych zakresem kontroli:

Opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny - zadanie realizowane prawidłowo.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji - zadanie realizowane prawidłowo. Zatrudnieni asystenci posiadają kwalifikacje, i spełniają warunki, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystenci w okresie objętym kontrolą uczestniczyli w szkoleniach/konferencjach i spotkaniach mających na celu podniesienie ich kwalifikacji.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, a także prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.

Zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami stwierdzonymi w dokumentacji asystenta dotyczącej pracy z rodziną, polegającymi na:

- braku daty sporządzenia planu pracy z rodziną oraz braku dokumentacji świadczącej o prowadzonym monitoringu w rodzinie, z którą zakończono współpracę;
- braku informacji pisemnej do Ośrodka, na terenie gminy, której osiedliła się rodzina, a która objęta była opieką asystenta;
- brak pisemnej rezygnacji ze współpracy z asystentem w przypadku rodzin, które samodzielnie podjęły decyzję o zakończeniu współpracy.

Na terenie Miasta i Gminy Staszów brak rodzin wspierających.

Z dokumentacji wynika, że wobec rodzin podejmowane były działania mające na celu przezwycięzenie przez rodzinę trudnej sytuacji, w której się znalazła. Praca osób wspierających rodziny prowadzona jest z zaangażowaniem, o czym może świadczyć fakt, że wiele rodzin nie chce zakończyć współpracy. Ponadto, powiat staszowski jako jeden z nielicznych w województwie świętokrzyskim może się pochwalić małą liczbą dzieci umieszczanych w pieczy.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym - zadanie realizowane prawidłowo. Miasto i Gmina Staszów ponosi koszty pobytu 10 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Prowadzenie monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy – zadanie realizowane prawidłowo.

Koordinowania działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – zadanie realizowane prawidłowo.

Wyżej wymienionych ustaleń dokonano w oparciu o:

- dane wykazane w informacji pisemnej podpisanej przez kierownika i zastępcę OPS, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia pokontrolnego,
- rozmowy z kierownikiem i zastępcą kierownika OPS oraz z asystentami rodziny,
- analizy dokumentacji przedstawionej kontrolującym do wglądu oraz wyjaśnień pisemnych kierownika i zastępcy kierownika OPS.

W wyniku kontroli wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. W Regulaminie Organizacyjnym Ośrodka dokonać zmiany, polegającej na przypisaniu zadań z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” konkretnemu działowi/zespołowi do realizacji.
2. W planie pracy z rodziną zamieszczać datę opracowania dokumentu.
3. Prowadzić dokumentację świadczącą o monitorowaniu rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę.
4. W przypadku wszystkich rodzin objętych opieką asystenta, zmieniających miejsce zamieszkania, sporządzać informację pisemną dotyczącą rodziny i przesłać ją do właściwego OPS na terenie gminy, której osiedliła się rodzina.
5. W przypadku rezygnacji rodziny ze współpracy z asystentem sporządzać pisemną informację podpisaną przez rodzinę.

Wystąpienie pokontrolne sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z czego jeden przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, a drugi włącza się do akt kontroli.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017 poz. 697 ze zm.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda,

w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

.....
.....
.....
(podpisy inspektorów)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

.....
.....
.....
WYDZIAŁ POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA
(zarządzający kontrolę)

Wykaz załączników:

1. Informacje pisemne przygotowane przez Ośrodek na potrzeby kontroli.
2. Upoważnienie Burmistrza Miasta i Gminy Staszów dla kierownika Ośrodka z dnia 18.10.2017 r.
3. Zadania Ośrodka – strony od 9- 11 Regulaminu Organizacyjnego OPS w Staszowie
4. Uchwała Nr XXIII/210/16 Rady Miejskiej w Staszowie z dn. 21.04.2016 r.
5. Wniosek pracownika socjalnego do kierownika OPS w spr. przyznania rodzinie asystenta rodziny.
6. Skierowanie konkretnego asystenta do rodziny – inf. pisemna kierownika OPS.
7. Wyciąg Rejestru rodzin objętych opieką asystenta.
8. Karta czasu pracy asystenta.
9. Notatki asystenta rodziny z wizyt w środowisku.
10. Plan pracy z rodziną.
11. Okresowa ocena sytuacji rodziny.
12. Protokół przyjęcia ustnego wyjaśnienia z dn. 20.10.2017 r.
13. Protokół przyjęcia ustnego wyjaśnienia z dn. 20.10.2017 r. wraz z oświadczeniem.

